herpy

WĘŻE

Beauty rat snake

Elaphe taeniura

Duży, smukły i czujny wąż z Azji Południowej, Południowo-Wschodniej i Wschodniej, osiągający 150-200 cm, rozpoznawalny po czarnym pasie za każdym okiem i ciemnym rysunku na żółtobrązowym do oliwkowego ciele. *Elaphe taeniura* jest aktywny w dzień, chętnie się wspina i wymaga dużego, wysokiego i szczelnego terrarium.

Rodzina: Colubridae Dawna nazwa: *Orthriophis taeniurus; Elaphe taeniurus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**150-200 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-25 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**180 × 60 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-31 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**50-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**4-15 jaj**
Inkubacja	**55-65 dni** przy 28-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Załącznik D**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Elaphe taeniura to duży, niejadowity wąż o smukłym ciele i wyraźnie odgraniczonej głowie. Ubarwienie podstawowe jest żółtobrązowe do oliwkowego i ciemnieje w kierunku końca ogona. Od każdego oka biegnie do tyłu, ku kącikowi pyska, czarny pas, a na grzbiecie znajdują się pary okrągłych, czarnych plam, które zlewają się ze sobą. Nazwa *taeniura* pochodzi od łacińskiego *taenia*, wstęga, i greckiego *oura*, ogon, i odnosi się do pasowego rysunku, często widocznego na ogonie.

Dorosłe osobniki osiągają zwykle 150-200 cm długości łącznie z ogonem, a niektóre przekraczają 250 cm. Świeżo wyklute młode mierzą 30-45 cm i szybko rosną: przy obfitym karmieniu w ciągu pierwszego roku dochodzą do 90 cm lub więcej.

Gatunek jest bardzo zmienny. Opisano dziewięć podgatunków z różnych części zasięgu, które różnią się ubarwieniem i rysunkiem, np. czarnym pasem otoczonym błękitem za okiem i jasnym pasem środkowym na tylnej części ciała u *Elaphe taeniura ridleyi*. Podział na podgatunki jest sporny. Przez pewien czas gatunek klasyfikowano jako *Orthriophis taeniurus* i ta nazwa wciąż jest powszechnie używana w handlu. Oprócz zwierząt w ubarwieniu naturalnym w handlu dostępne są albinosy.

Zdecydowanie lepiej wybierać zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione z natury są często defensywne, silnie zarobaczone, odwodnione i wychudzone, a wiele z nich trudno nakłonić do jedzenia.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Elaphe taeniura ma rozległy zasięg w Azji Południowej, Południowo-Wschodniej i Wschodniej. Występuje w większej części Chin (z wyjątkiem części północno-wschodniej i zachodniej), na Tajwanie i Hajnanie oraz na japońskich wyspach Riukiu, a na południe przez Wietnam, Laos, Kambodżę, Tajlandię i Mjanmę aż po Malezję, Sumatrę i Borneo. W północno-wschodnich Indiach występuje w Arunachal Pradesh, Sikkimie, rejonie Dardżylingu i Mizoramie.

Każdy podgatunek ma własny obszar: *Elaphe taeniura friesei* żyje wyłącznie na Tajwanie, *Elaphe taeniura schmackeri* na wyspach Riukiu, *Elaphe taeniura grabowskyi* na Sumatrze i Borneo, *Elaphe taeniura ridleyi* na Półwyspie Malajskim i w południowej Tajlandii, a *Elaphe taeniura callicyanous* w Wietnamie, Kambodży i Tajlandii. Mapa przedstawia wyłącznie naturalny zasięg.

> **Naturalny zasięg:** Chiny, Tajwan, Indie, Mjanma (Birma), Tajlandia, Laos, Kambodża, Wietnam, Malezja, Indonezja i Japonia.

ŚRODOWISKO

Elaphe taeniura jest generalistą siedliskowym, spotykanym w lasach, na terenach uprawnych, na kamienistych zboczach i wzdłuż cieków wodnych. Żyje zarówno na ziemi, jak i na drzewach, wspina się po skalnych ścianach i w jaskiniach. Dla *Elaphe taeniura ridleyi* jaskinie są stałym elementem siedliska i tam wąż poluje na nietoperze. Na Tajwanie gatunek występuje do około 1 000 m n.p.m.

Gatunek kryje się w stertach odpadków, roślinności i kamieni i bywa widywany w pobliżu zabudowań. Jest aktywny w dzień, ale w jaskiniach może być aktywny o każdej porze doby. Pokarm stanowią gryzonie, nietoperze, ptaki i ptasie jaja. Klimat w większej części zasięgu jest ciepły i wilgotny, z porą deszczową.

Hodowla

TERRARIUM

Zasady utrzymania *Elaphe taeniura* opierają się głównie na *Elaphe taeniura friesei* z Tajwanu, czyli podgatunku najczęściej trzymanym w hodowli. Najprawdopodobniej dotyczą one również pozostałych podgatunków.

Dorosły *E. taeniura* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 180 × 60 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest równie ważna jak długość, ponieważ gatunek wspina się i odpoczywa na półkach i gałęziach, a 180 × 90 × 180 cm to jeszcze lepsze rozwiązanie. Węże trzyma się pojedynczo; samca i samicę łączy się tylko na czas kopulacji.

Urządź terrarium gałęziami, korą korkową, roślinami o szerokich liściach i ciasnymi kryjówkami, aby wąż mógł się wspinać i chować. Potrzebne są co najmniej dwie kryjówki, jedna w ciepłej i jedna w chłodnej części, oraz wilgotna kryjówka z wilgotnym torfowcem na czas linienia. Jako podłoże stosuje się włókno kokosowe, ściółkę cyprysową lub mieszankę kory i torfowca, która dobrze trzyma wilgoć. Wióry sosnowe i cedrowe się nie nadają.

Gatunek świetnie potrafi uciekać. Terrarium musi mieć zamykaną na klucz pokrywę i szczelnie przylegające drzwi przednie. Niezbędna jest dobra wentylacja, np. przez siatkę lub kratki wentylacyjne.

TEMPERATURA

Konieczny jest wyraźny gradient temperatur, aby wąż mógł sam wybierać. W dzień chłodna część powinna mieć około 24 °C, a ciepła 26-28 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 30-31 °C pod źródłem ciepła przez kilka godzin dziennie. W nocy temperatura spada do 20-24 °C. Zimowanie nie jest konieczne, ale stosuje się je w rozmnażaniu (patrz Rozmnażanie).

Jako źródło ciepła stosuj promiennik ceramiczny lub żarówkę halogenową, ewentualnie także matę grzewczą pod dnem, zawsze sterowane termostatem. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi z czujnikami w obu częściach, a miejsce do wygrzewania sprawdzaj pirometrem. Umieść źródło ciepła poza zasięgiem węża, żeby nie mógł się poparzyć. Jeśli wąż przebywa głównie w chłodnej części albo wydaje się niespokojny, należy nieco obniżyć temperaturę w ciepłej części.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 50-80 % i nie może spadać poniżej 50 %. Podczas linienia powinna być wyższa, około 80 %. Wilgotna kryjówka z wilgotnym torfowcem, zraszana codziennie, ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego linienia. Na dnie kryjówki nie może stać woda.

Duża, stabilna miska ze świeżą wodą musi być zawsze dostępna. Miska powinna być na tyle duża, by wąż mógł zanurzyć w niej większość ciała, a gatunek chętnie się kąpie. Napełniaj ją do połowy, aby woda się nie przelewała, i wymieniaj wodę codziennie. Miska może stać w ciepłej części, jeśli wentylacja jest dobra.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Elaphe taeniura jest aktywny w dzień i potrzebuje wyraźnego podziału na dzień i noc. Światło włączone jest przez 12 godzin na dobę, sterowane wyłącznikiem czasowym. Nie stosuje się oświetlenia nocnego.

Specjalne oświetlenie nie jest konieczne, ale UVB można zapewnić jako opcję dla gatunku dziennego. Jeśli stosujesz UVB, wystarczy świetlówka T5 o niskiej mocy nad ciepłą częścią, a wąż musi mieć możliwość schronienia się w cieniu i kryjówkach. Dla tego gatunku nie ustalono strefy Fergusona. Szkło i plastik przed świetlówką zatrzymują UVB.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Elaphe taeniura zjada całe, mrożone i rozmrożone gryzonie. Młode dostają oseski lub małe myszy, osobniki młodociane większe myszy i małe szczury, a dorosłe małe do średnich szczury. Kurczęta i jaja mogą urozmaicić dietę. Żywa ofiara nie jest zalecana.

Ofiara może być co najwyżej tak szeroka jak najszersze miejsce ciała węża, a gatunek chętniej przyjmuje kilka małych ofiar niż jedną dużą. Częstotliwość karmienia:

- Świeżo wyklute młode: co 4.-5. dzień.
- Osobniki młodociane: co 4.-7. dzień.
- Dorosłe: co 7.-10. dzień.

Rozmrażaj ofiarę powoli, a tuż przed karmieniem podgrzej ją do temperatury nieco wyższej od pokojowej w zamkniętym woreczku w ciepłej wodzie. Używaj pęsety lub szczypiec, aby wąż nie kojarzył ręki z pokarmem. Gatunek łatwo tyje, więc regularnie waż węża i ogranicz karmienie, jeśli ciało staje się okrągłe. Po karmieniu zapewnij mu spokój przez 24-48 godzin.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Elaphe taeniura jest czujny, szybki i płochliwy. Zwierzęta z hodowli, regularnie brane do ręki od młodości, zwykle stają się równie spokojne w obsłudze jak *Pantherophis guttatus*. Jeśli nie są do tego przyzwyczajone, stają się nerwowe. Osobniki odłowione z natury są często defensywne i mogą gryźć.

Zwierzę z hodowli potrzebuje do tygodnia na aklimatyzację, odłowione z natury od dwóch do czterech tygodni. Z braniem do ręki poczekaj, aż zwierzę zacznie regularnie jeść. Podtrzymuj ciało obiema rękami, podchodź z boku i nigdy nie łap za ogon. Oznaki stresu to przyspieszony oddech i próby ucieczki. Gdy stres narasta, wąż unosi przednią część ciała w kształt litery S, spłaszcza ciało i wibruje ogonem. Wtedy trzeba zostawić go w spokoju.

Gatunku nie wolno trzymać z innymi wężami, a dwa osobniki tego gatunku łączy się tylko na czas kopulacji.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U młodych nie da się rozróżnić płci z wyglądu. Płeć określa się sondą i powinna to zrobić doświadczona osoba lub lekarz weterynarii. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany; młode zwierzęta prawdopodobnie mogą się rozmnażać w drugim roku życia. Samica musi być w pełni dorosła i w dobrej kondycji, zanim zostanie przeznaczona do rozmnażania.

GODY I KOPULACJA

Zimowanie jest konieczne lub przynajmniej korzystne, by skłonić zwierzęta do kopulacji, i ma większe znaczenie dla osobników odłowionych z natury niż dla tych rozmnażanych w niewoli od wielu pokoleń. Węże trzyma się w ciemności w temperaturze 11-17 °C przez około 90 dni i w tym czasie się ich nie karmi. Następnie ponownie się je ogrzewa i obficie karmi.

Kopulacja następuje mniej więcej miesiąc po zimowaniu. Nie wolno łączyć kilku samców razem.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Zniesienie liczy 4-15 jaj, czasem więcej. Samica potrzebuje pojemnika do składania jaj z wilgotnym torfowcem lub wermikulitem i otworem, przez który może wejść do środka. Składanie jaj wyczerpuje samicę i po nim trzeba ją obficie karmić. Jaja przenosi się do inkubatora.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Jaja umieszcza się w pojemniku z wilgotnym wermikulitem lub perlitem, nie obracając ich, i inkubuje w temperaturze 28-29 °C przy wysokiej wilgotności. W tej temperaturze wyklucie następuje po 55-65 dniach.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode mierzą 30-45 cm. Trzymaj je pojedynczo w bezpiecznych terrariach z ciasnymi kryjówkami, wilgotną kryjówką i miską z wodą. Podawaj oseski lub małe myszy co 4.-5. dzień. Młode szybko rosną i w ciągu pierwszego roku mogą osiągnąć 90 cm lub więcej. Regularnie bierz je do ręki, aby jako dorosłe były spokojne.

Zdrowie i częste błędy

Elaphe taeniura jest odporny, a większość problemów wynika z niewłaściwej temperatury, wilgotności lub karmienia. Typowe błędy to:

- Odwodnienie, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury. Zawsze zapewniaj czystą wodę i wymieniaj ją codziennie.
- Nadwaga przy zbyt częstym karmieniu. Regularnie waż węża.
- Nieprawidłowe linienie, gdy powietrze jest zbyt suche. Zapewnij wilgotną kryjówkę i coś, o co wąż może się ocierać.
- Roztocza i kleszcze. Utrzymuj wszystko w dużej czystości, usuwaj kleszcze pęsetą i lecz roztocza przy pierwszych objawach.
- Pasożyty wewnętrzne. Oddaj próbkę kału do badania u lekarza weterynarii.
- Infekcje dróg oddechowych ze świszczącym oddechem, śluzem i otwartym pyskiem. Często wynikają ze zbyt niskiej temperatury lub złej higieny.
- Gnicie łusek i pęcherze, które wskazują na złą higienę lub zbyt wilgotne podłoże.

Skontaktuj się z lekarzem weterynarii mającym doświadczenie z gadami, jeśli wąż nie chce jeść przez kilka tygodni, traci na wadze lub ma problemy z oddychaniem.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.